Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms 2022-06-10 SR-22-242

Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetui

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAKUOČIŲ IR PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. IX-517 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-890

Mes, žemiau pasirašiusieji, kreipiamės į Jus dėl Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-890 (toliau – įstatymo projektas), kuriuo siūloma išplėsti užstato sistemą stiklo pakuotėmis. Dėl šio įstatymo projekto 2022 m. birželio 1 d. Vyriausybė priėmė nutarimą Nr. 593 (parengta išvada Seimui).

Įstatymo projekte siūlomi pakeitimai (jį priėmus) turės didžiulį poveikį vartotojams, verslui bei valstybei. Poveikio mastas yra toks didelis, kad bet koks sprendimas nulemsiantis tokius pokyčius turi būti įvertintas itin atidžiai. Klaidos pasekmės, priimant tokius sprendimus, bus ilgalaikės ir itin reikšmingos.

Pateikiame argumentų, kuriuos norime Jums pristatyti išsamiau susitikimuose, santrauką.

1. Teisėkūros subjektų ir verslo pasitikėjimo vieni kitais klausimas

Seimas 2021 m. birželio 17 d. priėmė Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 2, 4, 4-2, 7, 10, 11-2 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymą, kuriuo gamintojai ir importuotojai kartu su savivaldybėmis buvo įpareigoti organizuoti ir įgyvendinti naują komunalinių atliekų sraute susidarančių pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo modelį. Vykdant šį įstatymą kolektyvaus atliekų tvarkymo organizacijos visose šalies savivaldybėse per atvirus konkursus atrinko ir pasirašė sutartis su atliekų tvarkytojais dėl komunalinių atliekų sraute susidariusių pakuočių atliekų paruošimo naudoti ir naudojimo. Sutartys pasirašytos be kita ko ir įvertinus dabar esamą konteinerinę sistemą bei joje susidarančių pakuočių rūšių apimtis. Tačiau siūlomi pakeitimai (užstato sistemos plėtra stiklo pakuotėmis) gali neigiamai paveikti jau pagal įstatymą sudarytas sutartis ir tvarkytojų prisiimtus įsipareigojimus, nes pakuočių (stiklo) srautas bus nukreipiamas ne per konteinerinę sistemą, o tai reikš ženklų paslaugų apimčių mažėjimą, atitinkamai ir grėsmes dėl sutarčių nutraukimo. Toks staigus krypties keitimas, neprisideda prie pasitikėjimo atmosferos tarp valdžios ir verslo kūrimo.

2. Konteinerinės sistemos galimybės įvykdyti užduotis

Nuoseklus ir kryptingas konteinerinės sistemos vystymas bei investicijos į plėtrą leidžia pagrįstai teigti, kad stiklo ir kitų pakuočių užduotys ne tik gali, bet ir bus vykdomos naudojantis šia sistema. Nuoseklus stiklo pakuočių surinkimo augimas konteinerinėje sistemoje parodo, kad Lietuvoje,

kaip ir daugelyje Europos Sąjungos valstybių pasirinktas ligšiolinis kelias yra teisingas. Investicijos į plėtrą neduos laukiamo rezultato tuoj pat ar po mėnesio, nes sistema yra didelė ir inertiška. Tačiau keisti kryptį iš viso nesulaukus rezultato yra ne tik neūkiška, bet ir neapgalvota aplinkosaugos požiūriu.

3. Grėsmė, kad užstato sistema nesusidoros su stiklo pakuočių užduotimis

Nors USAD pristatoma, kaip efektyviai veikianti sistema, norime pažymėti, kad net ir ji neįstengia įvykdyti nustatytų užduočių. Jei metalinių ir PET pakuočių užduotys vykdomos, tai stiklo nustatytos užduoties barjero pasiekti nepavyksta. Stiklo pakuočių užduotys šioje sistemoje nebuvo įvykdytos 2020, 2021 metais (už 2022 metus dar nepateikti duomenys). Akivaizdu, kad sunkiosios (stiklo) pakuotės nėra stiprioji užstato sistemos pusė. To negalime pasakyti apie PET ir metalo pakuotes – su jomis užstato sistema susitvarko tinkamai. Todėl labai kritiškai vertintumėme užstato sistemos išplėtimą būtent tomis pakuotėmis, kurios, kaip rodo patirtis nėra jai tinkamiausios.

Pažymime, kad gamintojams ir importuotojams, kuriems priėmus įstatymo pataisas reikės finansuoti užstato sistemą, teks susidurti ir su realia grėsme patirti išlaidas mokant mokestį dėl nevykdomų užduočių. Tikėtina, kad tie gamintojai ir importuotojai dabar yra patyrę nemažai investicijų į konteinerinę sistemą, kuria jie nebesinaudos.

4. Poveikis prekybos sektoriui

Atkreiptinas dėmesys į stiklo pakuočių specifiką. Stiklinės pakuotės sudaro 5 % pagal vienetus šiuo metu surenkamų užstatinių pakuočių. Tačiau pagal tonažą – 40 % (10 000 t). Taigi, stiklo pakuotės yra pačios "gremėzdiškiausios" pakuotės. Jos „suvalgo" daugiausiai sandėliavimo vietos, joms reikšmingiausi ir logistiniai kaštai. Priėmus įstatymo projektą papildomai prisidėtų 60 000 tonų. Akivaizdu, kad tokios apimties pakuočių surinkimo perkėlimas į prekybos įmones padarytų joms reikšmingą poveikį. Todėl šiuo aspektu įvertintinos prekybininkų įžvalgos (įskaitant ir sanitarinius aspektus).

5. Dėl reguliavimo principo ir Konstitucijos

Esame įsitikinę, kad valstybė turi nustatyti asmenims tam tikras pareigas ir įtvirtinti atsakomybę už šių pareigų nevykdymą (neįvykdymą). Tai, kaip įgyvendinti savo pareigas ir pasiekti nustatytų tikslų – pačių asmenų apsisprendimas. Ypač, kai tai daroma savo (ne valstybės) lėšomis. Tokios reguliavimo tvarkos laikomasi nustatant užduotis valstybės įmonėms. Jos pačios sprendžia, kaip pasiekti nustatytų tikslų. Atsargiai ir su nerimu stebime iniciatyvas, kuomet valstybė bando perimti verslo sprendimų priėmimo teisę sau. Į klausimą – kas prisiims atsakomybę, jei naujos pakuočių sutvarkymo užduočių tikslų siekimo priemonės (daug brangesnėmis) pasirodys neefektyvios (nebus pasiekti tikslai) – atsakymas mums žinomas. Tai nebus sprendimų priėmėjų atsakomybė. Tai bus verslo atsakomybė. Bandymas nustatyti verslui, kuriuo keliu jam eiti vykdant teisės aktais nustatytas pareigas (šiuo atveju pakuočių sutvarkymo užduotis) keltų rimtų abejonių dėl atitikties LR Konstitucijos 46 straipsnio pirmajai daliai (Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva).

6. Europos Sąjungos lėšų grąžinimo grėsmė

Savivaldybės vykdo Europos Komisijos finansuojamus požeminių ir pusiau požeminių konteinerių aikštelių įrengimo projektus, kuriuose yra numatytas tam tikras stiklinės pakuotės surinkimo rodiklių pasiekimas. Išplėtus vienkartinių pakuočių užstato sistemą, kyla rizika savivaldybėms nepasiekti numatytų rodiklių, dėl ko grėstų atitinkamos finansinės sankcijos. Negana to, gyventojams ženkliai pabrangtų likusių stiklo pakuočių surinkimas „varpeliais" ar kitais pirminio rūšiavimo konteineriais.

7. Užstato sistemos plėtra įtraukiant stiklo pakuotes kainuos papildomus 120 milijonų eurų

Aplinkos ministerijos atlikta studija numatė, kad užstato sistemos plėtra kainuos papildomus 120 milijonų eurų. Tai reikšminga suma verslui ir vartotojams. Pokyčiai neabejotinai turės esminės įtakos konteinerinės sistemos gyvavimui ir plėtrai, nes dalis šiuo metu joje surenkamų pakuočių pereitų į užstato sistemą. Papildomos sąnaudos guls ant vartotojų pečių.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktus argumentus, **prašome**:

1. Sudaryti galimybę pateikti išsamią informaciją susitikimuose su Seimo frakcijomis bei Aplinkos apsaugos komitetu.
2. Sprendimus dėl įstatymo projekto priimti išklausius visus argumentus dėl galimų pasekmių.

Pagarbiai

Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė	Ineta Rizgelė
Lietuvos prekybos įmonių asociacijos direktorė	Rūta Vainienė
LIETUVOS ALUDARIŲ GILDIJOS prezidentas	Saulius Galadauskas
Lietuvos alkoholinių gėrimų gamintojų ir importuotojų asociacijos direktorius	Mantas Zakarka
Asociacijos „Lietuvos gėrimai“ direktorė	Gintė Levišauskaitė
Viešosios įstaigos „Žaliasis taškas“ generalinis direktorius	Kęstutis Pocius
Viešosios įstaigos „PAKUOČIŲ TVARKYMO ORGANIZACIJA“ direktoriaus pavaduotoja	Bena Razbadauskienė
VšĮ „Gamtos ateitis“ direktorius	Karolis Šiaudkulis
Lietuvos komunalininkų ir atliekų tvarkytojų asociacijos direktorius	Simonas Barsteiga

Kvalifikuotas elektroninis parašas
BENA RAZBADAUSKIENĖ
2022-06-10 15:10:16 GMT+3
Paskirtis: Parašas

Kontaktai derinant susitikimo laiką:
Akvilė Razumienė, Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, tel. 860151897, el. p. akvile@lvk.lt

Kvalifikuotas elektroninis parašas
MANTAS ZAKARKA
2022-06-10 13:40:01 GMT+3
Paskirtis: Parašas

Kvalifikuotas elektroninis parašas
KAROLIS ŠIAUDKULIS
2022-06-10 14:07:46 GMT+3
Paskirtis: Parašas

Kvalifikuotas elektroninis parašas
RŪTA VAINIENĖ
2022-06-10 14:12:39 GMT+3
Paskirtis: Parašas

Kvalifikuotas elektroninis parašas
SAULIUS GALADAUSKAS
2022-06-10 14:13:32 GMT+3
Paskirtis: Parašas

Kvalifikuotas elektroninis parašas
KĘSTUTIS POCIUS
2022-06-10 13:24:55 GMT+3
Paskirtis: Parašas

Kvalifikuotas elektroninis parašas
INETA RIZGELĖ
2022-06-10 13:27:14 GMT+3
Paskirtis: Parašas

Kvalifikuotas elektroninis parašas
GINTĖ LEVIŠAUSKAITĖ
2022-06-10 13:28:19 GMT+3
Paskirtis: Parašas

Kvalifikuotas elektroninis parašas
SIMONAS BARSTEIGA
2022-06-10 13:31:45 GMT+3
Paskirtis: Parašas